

הפרוטוקולים של זקני מפא"י * מחאה חריפה ליו"ר * תנועת החרות עוזרת לרצוח את הדיון * טלפון בכל בית ואנטנה על כל גג * השאילתה כנשק פארלמנטארי חד

סידורים הכנסת

הממשלה למסור הודעה בכנסת — בתנאי שיוכסה מראש שלא יתקיים כל דיון עליה. מה היא עושה? היא מוסרת את ההודעה בצורת תשובה לשאילתה — ועל תשובות לשאילתות אין, כידוע, שום ויכוח. הדבר הגיע לשיאו לפני שבועיים. חיכ ראוּבֵן אַרְוִי, איש מפ"ם, הגיש שאילתה על הודעת השגריר תקופ, בה אמר שיש ראל מקבלת את החלטת מועצת הביטחון, בדרך כלל עוברים חודשים עד שניתנת תשובה על שאילתה כזאת. אך הפעם ענה אבן אבן תוך 48 שעות, בזריזות מפליאה — הוכחה לכך שהוא עצמו ביקש מארזי להגיש את השאילתה, כדי שתהיה לו אפשרות למסור הודעה באיטלה של התשובה.

ואכן, בתשובה לשאילתה תמימה זו מסר אבן הודעה מדינית חשובה ביותר — ההודעה המוסמכת הראשונה, מזה שנה, על עמידת ממשלת ישראל לגבי משאומתן לשלום (העולם הזה 1605). הודעה מכרעת, שעליה לא היה שום דיון בכנסת.

במכתבו לקדיש לזו מחינו בחריפות על נוהג חדש זה. (כעבור כמה ימים שלחה גם סיעת המרכז החופשי מחאה דומה). אבל זה לאו תכסיס, מר — בתשובה לשאילתה — הודעה ארוכה על שירותי-ההסברה של ישראל בחו"ל — הודעה שהיתה צריכה לי- שמש נושא לדיון חריף ומקיף. שאילתת אבן אבן חרות: "איך אתם גוזים יד לסירוס כזה של הכנסת? אם תחזרו מחר לאפוזיציה, הרי יתנקם נוהג חדש זה בככם. הוא יסתום את פיכם, כפי שהוא סותם כיום את פינו!" אבל אנשי חרות אינם נבהלים. הם השלימו מזמן עם סתימתה בכנסת, ואף תרמו בעצמם תרומה מכרעת למצב זה, מתוך הנחה סתמית מינו שלנו חשובה יותר מפתחת פיהם.

אבן מאסו החיכים

ל זה הופך עתה את השאילתה לנשק העיקרי של האפוזיציה — הנשק האחרון שעליו אינה חלה שיטה של סתימת פה.

אפשר לומר כי השאילתה, כפי שהיא קיימת כיום, היא המצאה של סיעתנו. ולי-ראייה, במושב הראשון של הכנסת הנוכחית הגישנו יותר שאילתות מאשר כל סיעה אחרת, כולל סיעות-הענק, וסיעתנו כל סיעה כבר הגישה בכנסת הנוכחית יותר שאילתות מאשר כל הסיעות בכל ימי הכנסת הקודמת. בשנה האחרונה למדו שאר סיעות האופוזיציה במידה מסוימת את שיטותינו והחלו לחקות אותן, ועתה הפכו השאילתות — שהיו פעם מקור לעיטום ונושא לבזו — לחלק המרתק ביותר בעבודת הכנסת. בבחינת: אבן מאסו החיכים הפכה לראש פינה, אין זו מלאכה קלה. כי בשדה-קרב זה, כל היתרונות הם בידי שרידה-הממשלה, בעוד שידינו קשורות אל גבינו. למשל:

- ליו"ר הכנסת זכות של צנזורה על השאילתות, ולאחרונה הוא פוסל שאילתות בסיטונות.
- השר יכול לדחות את מתן התשובה במשך חודשים, ולבחור לעצמו את המועד לתשובות. לעיתים כבר נשכח העניין כולו בשעה שהשר קם לענות.
- בעוד שאין כל הגבלה על אורך תשובת השר, והוא יכול לנאום כרצונו, אין אפשרות להתחכך עימו בתנאים שווים. השר שואל רשאי לשאול רק שאילה אחת נוספת — ולא מן הדוכן, אלא ממקומו.
- כל זה הופך את מלאכת השאלה הנוספת לאתגר אישי, מיבחר של מהירות המעשה ובהירות הניסוח ללא הכנה. כי איננו יודעים מראש מה תהיה תשובת השר לשאילתה מקורית. את שאלתנו הנוספת עלינו לנסח במהירות הבזק, תוך שניות אחדות, כתגובה על דברי השר, שלעיתים קרובות קשה מאוד להבין אותה.

טיפול המיטרה בהפגנות-האבל של תושבי ירושלים המזרחית והנוק שזה גרם להס' ברה הישראלית בחו"ל. היה ברור מראש שגם דחיפותן תישלל אוטומאטית.) כך מונעת הממשלה כל דיון בכנסת על העניינים המכריעים, העומדים על סדר-היום של הממשלה. היא לא מביאה את העניינים האלה בעצמה לפני הכנסת, והיא מונעת מאיתנו להביאם מצידנו. אולם יש מיקרים בהם דווקא מעוניינת

מגשים הצעות דחופות לסדר-היום — נדחות בסיטונות, באופן אוטומאטי. (כשבוע שעבר, למשל, שללה הנשיאות את הדחיפות של הצעותינו בעניין תוכנית השלום של אבא אבן, ההתנחלות בחברון, שיטת-הניקוד החדשה להעגשת נהגים מחוץ לבית-המישט, והתוכנית להשחית את נוף עמק-המצלבה בירושלים. השבוע הגשנו ה' צעות חדשות בדבר הנשק האמריאקי הוורם לידון, משכורות חיילי-החובה של צה"ל,

ראשית השבוע שעבר שלחנו מיכתב חריף ליו"ר הכנסת. הנושא: סירוס הכנסת, תוך קנונייה של סיעות ה' ליכוד-הלאומי, מחרות ועד מפ"ם. מכיוון שהממשלה הפכה כנסת-זוטא, וכל חברה מעוניינים למונע דיונים מביכים ב' כנסת הרשמית — סורסו כל נוהלי-הכנסת העלולים להביא את הממשלה במבוכה. לי-אפוזיציה אין כימקט אפשרות להגיש הצ'עות-לסדר-היום בדרך הרגילה. וכשאנו

דו-קרב עם אבא אבן

אבא אבן: הבעתי כנגות הממשלה למשאומתן ישיר בינינו לבין מדינות-ערב, גם בחסות שלית המזכיר הכללי, ד"ר גונאר יארינג. יש לכך תקדים במשאומתן ב'1949 תחת חסות ד"ר באגן, שקדם לחתימת הסכמי שביתת-הנשק. את העמדה הזאת הבעתי על דעת הממשלה, ובשמה.

ארזי אבנרי (שאלה נוספת): במהלך המשאומתן ברודוס, בי שעתה, היו שלבים שונים, שראשיתם היה במשאומתן לאי-שיר, וס' פס במשאומתן ישיר. האם מוכנה ישראל ללכת גם הפעם בדרך זו, זאת אומרת — שיחזיל משאומתן בלתי-ישיר, על-מנת שיהפוך ב' מהלך המשאומתן לישיר?

אבא אבן: לאו דווקא. המעשה שהיה ברודוס כך היה: ביום מסויים הגיעו המשלחות לאותו מקום פגישה. לאחר פגישה פרלמני-גארית עם היושבראש לקביעת הסדרים, נפגשו פנים-אל-פנים למח' רת היום, ומאו ואילך נמשכו השיחות פנים-אל-פנים. כלומר, הדגם הנהולי הקרוי "ועידת רודוס" חל על מושג של ועידה, אשר משתת' פיה נפגשים פנים-אל-פנים, בראשותו של יושבראש מוסכם.

השאילתה העיקרית באה לאחר מכן. נודע לי כי משרד- החוץ פינה מראש את תשומת-לב "קול-ישראל" לשאילתה זו, מאחר שאבא אבן רצה לנצלה למסירת הודעה חשובה:

שאילתה 4148: (האם נכון שארצות-הברית מפעילה לחץ על ישראל כדי שתוכן את דריסתה למשאומתן ישיר?)

אבא אבן: ... מדיניותה של ארצות-הברית במשיכה להיות מושחתת על חמשת העקרונות, הכלולים בגאומו של הנשיא ג'ונסון מיום 19 ביוני 1967.

בנאום זה הדגיש כי בעלי הסיכסוך צריכים לבנות את השלום. כל דובריה המרכזיים של ארצות-הברית חורוים על גישה זו עד עצם הימים האלה. ... בימים האחרונים הופיעו כתבות בלתי-מדייקות על "מחלוקת חריפה", כביכול, שנתגלעה בין אר' צות-הברית לבין ישראל בנוגע לקידום השלום במיסגרת שליחותו של השגריר יארינג. ההפרזה שבכתבות אלו גוטלת מהן כל מידה של דיוק או רצינות.

זה כמה שבועות לא היו מגעים בין שתי ממשלו' תינו בנושא זה, ובמגע האחרון, שהיה יוום על-ידי נציגות ישראל בהשיגטון, הוחלפו עצות וה' צעות ברובן של אחריות כנה וידידותית וללא מתיחות.

ארזי אבנרי (שאלה נוספת): כבוד השר, איך מתיישבת תשובתך עם דבריו של רב-אלוף יצחק רבין לפני שבוע, שאמר — ואני מצטט את הקטע הרלבנטי — "בנאום הנשיא ג'ונסון מה'19 ביוני אין עמידה על כך שהמשא' ותן בין הצדדים יתחיל בשיוחז' ישראל. האמריקאים סוענים שמשאומתן ישיר הוא עניין של סניקה, ולא עניין מהותי. אותם מעניין העניין, ולא הטניקה. הם מתקשים להבין שאפשר לעשות מדרך של משאומתן נושא מרכזי שעליו קם ונופל שלום?"

שאילתה 3972: (האם נכון כי ממשלת-ישראל מסרה לד"ר יארינג את השקפותיה על החלטת מועצת-הביטחון?)

אבא אבן: עמדת ישראל באה על ביטוייה המלא והמוסמך ב' תשובתי לשאילתת חברה-הכנסת ארזי מיום 29 במאי.

ארזי אבנרי (שאלה נוספת): כבוד השר אמר, בתשובה לאותה שאילתה, כי תוכנית-השלום המפורטת, שנכללה בתשובה, אושרה על-ידי הממשלה, בשעה שרשמה לפנייה את הדיון-השבון של כבוד השר. האם נוסף לאישור הזה לאחר מעשה היה גם אישור לפני מעשה, כלומר, לפני שהוגשו הדברים לשגריר יארינג?

אבא אבן: אינני רואה עצמי חייב למסור תיאורים מדויקים של מהלך ישיבות הממשלה. עובדה היא כי אותו נוסח אשר הבאתי ב'29 למאי, הובא על דעתה וסמכותה של הממשלה.

אחרי שאבן הודה, בצורה זו, כי לא קיבל מהממשלה בכלי- יותה אישור לפני-מעשה, באה השאילתה הבאה:

שאילתה 3993: (האם נכון כי תשובת ישראל ליארינג הובאה לידיעת מצריים וירדן, וכי הערבים השיבו ש'הדברים מעור' פלים מדי?)

אבא אבן: הידיעה אינה נכונה. עמדת ישראל כלפי החלטת מועצת-הביטחון ודרך ביצועה הובעה בתשובתי לשאילתת חברה- הכנסת ארזי ב'29 במאי.

ארזי אבנרי (שאלה נוספת): מהשלב הרביעי של תוכנית- השלום, שכבוד השר פירט אותה בתשובה לאותה שאילתה, יכול להתקבל הרושם כאילו רק אחרי חתימת חוזה- שלום מוכנה ישראל לדון על הפרטים המכריעים לביצוע נסיגת הכוחות, וכי, האם הנחה זו נכונה?

אבא אבן: אינני רואה להוסיף על התשובה המפורטת שלי לשאילתה מה'29 למאי. אסכם כי סדר הגשמת כינון השלום לפי המדיניות של ישראל הוא כדלהלן:

- (א) משאומתן פנים-אל-פנים.
- (ב) עיבוד הסכמים על כל הסעיפים המוסכמים באותה החלטה.
- (ג) כלילת ההסכמים האלה במיטמך כולל, לא- מור — תווה שלום.
- (ד) עיבוד הסדרים לביצוע תווה-השלום המוסכם.

זה חל גם על כל הכרוך בעניין קביעת הגבול והיערות הכוחות.

אחרי שאבן אישר, למעשה, את הגירסה ש' הבאנו — דהיינו כי דורשים מהערבים לחתום על חוזה-שלום רשמיים לפני שיהיה בכלל דיון בכל הפרטים המעשיים והמכריעים הנוגעים למיקומם החדש של כוחות צה"ל, באה השאילתה הבאה:

שאילתה 3983: (האם מצריים דרשה כי ישראל תמסור לי- יארינג מהן כוונותיה לגבי 'גבולות ביטחון', וממשלת-ישראל טרבה למסרן, בטענה שהם יובאו רק לשיחה ישירה עם מדינות ערב?)

אבא אבן: אחד הנושאים המרכזיים במשאומתן בין ישראל לבין מדינות-ערב השכנות על הסדר-שלום, יהיה קביעת גבולות מוסכמים ובטוחים. ממשלת-ישראל תדון בנושא זה עם ממשלות- ערב כאשר ינציגו יתן יפגשו לשיחות עם נציגי ישראל. לא היתה הצעה מפי גורם בינלאומי שנסטה מעדיניות זו.

ארזי אבנרי (שאלה נוספת): לאור ידיעה שנפוצה בגדה, ושי- מקורה בעמאן, כאילו באחת השיחות שירטט כבוד השר, לעיני ה' שגריר יארינג, הצעה של גבול העובר ליד הכפר דיר-שריף ממערב לשכם — אני שואל: האם אי-פעם בשיחה עם השגריר יארינג, הוזכרו הצעות של גבולות מסויימים?

(מחומה בספסלי מע"י. קריאת-ביניים של דבורה נצר: "זו, לא שאלה נוספת!")

אבא אבן: שמעתי את השאלה. התשובה עליה היא — שלילה מוחלטת.

שאילתה 4074: (האם נכון כי אבא אבן הסכים ל'שיחות בנוסח רודוס', בלי לקבל על כך אישור ממשלתי?)

אבן